

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE MICHAELY NAJBRTOVÉ

Recenzent: Prof. Dr. Milan Balabán, religionista ETF UK

Diplomová práce (DP) Michaely Najbrtové (MN) obor: obor evangelická teologie, katedra religionistiky, vedoucí práce: doc. Pavel Hošek, přijata 11.12.2007 čj. 19/07, podpis: Trojanová, uvozená čestným prohlášením (s.2) a anotací (česky a anglicky) – s.3 a otevřená Obsahem (s.5.6) má celkem 79 stran, včetně seznamu literatury (s.77-79). Literatura je prostředně hojná. MN cituje zvláště Z. Vojtíška, P. Říčana, J. Sokola, méně T. Halíka, z cizích Abgralla, ale ještě víc E. Fromma. DP MN nese dosti široký a trochu i záhadný název **NÁBOŽENSKÉ HNUTÍ. AUTORITA. AUTONOMIE. RIZIKO**. Toto soutématí by vydalo na soustu tlustospisů. Proto působí pojednání MN trochu natlačeně, rozběhne se, ale pak rychle brzdí. Pozitivem této práce je už pokus pojednat tohoto tématického obra.

Náboženská hnutí vykazují dvoji tendenci: buď ke **svobodě**, nebo k **závislosti**. Toto dilema prostupuje celé dílko MN. Po Úvodu (s.7-10), Předběžném průzkumu (s.11-21), zvláště pojmoslovném, se hlásí Osa (s.22-33) – do této abstraktní kategorie jako do jakési peci na chléb – všechna náboženská hnutí sledovaná skrze „extrém“: absolutní svoboda X absolutní nesvoboda. Potom nakračují rozборы a dohady týkající se Autority, zvl. vztahu jedince a skupiny (s.34-39). Následuje Pohled psychologický (s.40-44), Pohled sociologický. Řadu makroanalýz ukončuje Shrnutí (s.61-73) a Závěr (s.74-76). Práce jsou dobře sestavené a seřazené loci communes přeznačované zvl. Z. Vojtíškem a dosycované sociologicko nábožensky E. Frommem. Bez autority to nejde, ale její přílišné nebo časově nevhodné zdůrazňování a uplatňování je zaškrcování svobody. Vztah učitel:žák je komplikovaný. Žák bývá učitelem absorbován, učitel má tendenci k sebezabsolutnění. Ohroženo je i okolí (s.7) Důležité je připomenutí, že čím blíže k pólu svobody, tím větší různost a pestrost. Proto tolerance de facto nebrzdí v rozletu svobodu, ani nepřistřihuje křídla autoritě. Nebezpečí sekt existuje, naštěstí však religionisté, psychologové a sociologové narýsovali „mechanismus sekt“; některé rysy jsou jaksi automaticky stejné, společné – mají stejnou psychologii, která ústí do náboženské patologie. Manipulace novými adepty (zvláště mladšími ročníky) v náboženské oblasti odpovídá manipulacím ve společnosti, a to i mimo náboženské sféry. Typickým rysem sekt (i když asi ne všech) je jistý chiasmus, pěstování pocitu, že svět dospěl do své poslední dějinné fáze, je potřeba vyjít té radikální dějinně-postdějinně novosti vstříc, zvláště když bylo vypočítáno datum příchodu nového.

To, co v této celkem dobře vybudované studii schází je **teologická interpretace neteologických interpretací**. Křesťanství je přece také možné kritizovat z přístupů nakreslených MN. Také zde (už od počátku) byla silně, až výstražně zdůrazněna autorita, Ježíšova, apoštolů, sborových vůdců, uznávaných vykladačů Bible. Také zde se čas od času projevovala touha po mučednictví. Také zde byli různým způsobem manipulováni „prostí“ věřící. Uplatňování někdy až brutální moci zašterkované duchovně-církevními zájmy, provází církev dodnes (od biblického fundamentalismu až po papismus, jenž se nyní tváří umírněně).

Lze rozpoznat autoritu pravou od autority klamné a svodné? Kde jedná Kristus a kde Antikrist? Víc snad mělo být zdůrazněno, že psychologické, sociologické a religionistické rozборы a návody jsou jen užitečné pomůcky, že nás z „nouze spasení“ ven nedostanou.

Po formální stránce lze vytýkat jen málo. Někde zapracoval u autorky DP „genetivismu“ – několik genitivu za sebou. Jinak je její podání přehledné.

HODNOCENÍ: Práce Michaely Najbrtové je solidně postavená, systematicko-pořadatelské úsilí tu neschází, po formální stránce lze sotva co vyčítat. Myšlenkový přínos není velký, je to kombinace myšlenek vyčtených z literatury. Schází aplikace na křesťanství (kladná, či záporná). Proto navrhuji ohodnotit práci druhým nebo třetím stupněm.

Prof. Milan Balabán

V Praze 10.1.2007

Milán Balabán